

DeepL

Subscribe to DeepL Pro to edit this document.

Visit www.DeepL.com/pro for more information.

Igazságos éghajlati átmenet Európában: felkészülés a munka világának változásaira

**A klímavédelem helyzete, az EU cselekvési tervei és azok hatása a
magyar gazdaságra**

ETOSZ - FES workshop

április 28. 2022

Budapest

Galgóczi Béla, Európai Szakszervezeti Intézet, Brüsszel
bgalgoczi@etui.org

etui.

Az óra ketyeg: növekedési modellünk alapvető felülvizsgálata kényszerítően szükséges

Az IPCC AR6 jelentése (WG1) világossá tette, hogy a szakadék szélén állunk, és a 1,5 Celsius-fokos felmelegedés forgatókönyve egyre távolabb kerül; a COP26 csak demonstrálta ezt.

Ami világos: energia- és erőforrás-kimerítő növekedési modellünk alapvető felülvizsgálatára van szükség ahhoz, hogy 2050-re elérjük a nettó szén-dioxid-kibocsátás nélküli gazdaságot.

A "Fit for 55" csomag az első jele annak, hogy ez most már "komoly", de a társadalmi hatások is egyértelműbbnek tűnnek.

Az EU esetében: 2030 és 2050 között kétszer annyi üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentésre van szükség, mint 1990 és 2020 között.

³**Veszély:** az éghajlat-munkahelyek kettősségének lehetséges

etui.

Új geopolitikai helyzet nagy tétekkel

- Oroszország agressziója rávilágított az EU hosszú távú fosszilis tüzelőanyag-függőségére és arra, hogy ki kell lépni ebből a függőségből.
- az új geopolitikai helyzet olyan ársokkot eredményezett, amely rövid távon megnehezíti az átmenetet, ugyanakkor még elkerülhetetlenebbé teszi és felgyorsítja azt.
- A legrosszabb hatásainak kezelése anélkül, hogy veszélyeztetnénk az éghajlatváltozással kapcsolatos törekvéseket.
- A REPowerEU a politikai vita középpontjában
- Új hangsúly az igazságos átmeneten

Éghajlati paradoxon: a kockázat és a kockázatérzékelés

... az általános **felfogás még mindig az, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedések jobban "fájnak", mint az éghajlatváltozás (legalábbis az egyén szintjén, ITT és MOST).**

Az éghajlati válság esetében az ok és a hatás időben és térben is távol van egymástól; a kollektív és az egyéni kockázat közötti kapcsolat közvetett. Bár az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedések hiánya vagy kevésbé ambiciózus intézkedései drámai hatással lesznek a jövő generációira, a veszélyeztetett régiókra és a veszélyeztetett emberekre, nincs közvetlen kapcsolat a jelenlegi intézkedések és a jövőbeli hatások között. Az **igazságos átmenet** az

A JT az "**igazságos tehermegosztásról**" szól,

A gazdasági modell alapvető felülvizsgálatával a nulla szén-dioxid-kibocsátású világ felé csak akkor működik, ha hozzájárul a múlt berögzült egyenlőtlenségeinek kijavításához, és nem hoz létre újakat - a bizalom létfontosságú, hogy ne veszítsünk a **különböző dimenziójú, léptékű és hatókörű** változásokon.

A "JUST" és az "Átmenet" különböző értelmezései

- *Az éghajlati és környezeti igazságosság* kezelése (globális észak <> globális dél, történelmi + generációk közötti *igazságosság*).
- Az éghajlat-politikák elosztási hatásainak kezelése (FiT, szén-dioxid-ár, ETS kialakítása az átmenet során; az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák hozzáférhetősége és megfizethetősége),
- + **munkahelyi átmenetek** kezelése (Több mint egy **etuj** diszes **temetés**)

Just Transition Fund források

Multiannual Financial Framework (MFF) -
EU long-term budget 2021-2027

Cohesion Policy Fund

Next Generation EU (NGEU)

Just Transition Fund (JTF)

JTF core grants

JTF recovery
support grants

€ 1.1 trillion

€ 7.5 billion

€ 22.5 billion*

€ 750 billion

€ 10 billion

* funding that was proposed but not approved

Az FF55-öt az igazság pillanatának tekintették az EU éghajlat-politikájában és az európai zöld megállapodás menetrendjében.

Ez volt a bizonyíték arra, hogy az EGD nem csak beszéd, hanem komoly, konkrét és fájdalmas is...

Ezzel egyidejűleg a zöld átmenet szociális szempontjait is a politikai vita középpontjába helyezte.

Az ETS2 bevezetése a közlekedésre és az épületekre vonatkozóan az első alkalom, hogy a szén-dioxid-ár közvetlenül érinti a lakosságot.

A Szociális Éghajlatvédelmi Alap várható elindítása ezt a felismerést tükrözi.

A Fit for 55 csomag

Fit for 55 csomag: a Green Deal megvalósítása - most már kezd komolyra fordulni a helyzet

Fit for 55 Decemberi csomag	Jogalkotási javaslatok
Gáz és hidrogén	<u>Javaslat a gázpiacokról és a hidrogénről szóló irányelv</u> és melléklete felülvizsgálatára
Metán	<u>Javaslat a gázpiacokról és a hidrogénről szóló rendelet</u> és melléklete felülvizsgálatára ~~Javaslat a metánkibocsátás szabályozására~~
Épületek ingatlanok	és <u>Az épületek energiateljesítményéről szóló irányelvre irányuló javaslat</u> és mellékletei

A dekarbonizáció/az igazságos átmenet ágazati

A szén-dioxid-mentesítésnek a foglalkoztatásra és a munkakörülményekre gyakorolt hatásai ágazonként nagyon eltérőek lehetnek, ezért célzott iparpolitikai és igazságos átmenetre irányuló megközelítésekre van szükség.

Szén: Az európai szénalapú munkahelyek 0,15%-a néhány országban (Lengyelországban kb. 50%!!) és régióban koncentrálódik. A célzott és átfogó munkaerő-piaci politikai intézkedések aktív regionális politikával együtt kulcsfontosságúak.

Például a fosszilis energiahordozókat használó energiaágazatban munkahelyek szűnnek meg, és a foglalkoztatás tömeges csökkenése már folyamatban van.

Autóipar: 2019-ig nincs jelentős munkahelyvesztés, de hatalmas változások várhatók a foglalkoztatás csökkenésével és masszív átszervezésekkel. 2030-ra 2,4 millió munkahelyet alakítanak át alapvetően az uniós autógyártásban.

Éghajlati fellépés és elosztási hatások

Az éghajlat-politikák gyakran degresszív elosztási hatásait nem lehet figyelmen kívül hagyni, a "Fit for 55" csomag az egyik legfontosabb példa erre, és ez lesz a tesztelési eset.

Nemzeti szinten a háztartások az energiaátállást az iparinál jóval magasabb villamosenergia-árakból finanszírozzák, egyes tagállamokban riasztó mértékű energiaszegénységgel.

Az épületekre és a közlekedésre vonatkozó újonnan tervezett kibocsátáskereskedelmi rendszer fokozza a háztartásokra gyakorolt hatásokat, és az Éghajlatvédelmi Szociális Alapon keresztül nyújtott kompenzáció nem kielégítő.

A tiszta járművek megfizethetősége, a töltőállomásokhoz való hozzáférés felveti az új egyenlőtlenségek kialakulásának veszélyét (országok között és országokon belül).

A Fit for 55 csomag: gyenge szociális dimenzió

Az Igazságos Átmeneti Alap korlátozott forrásokkal, főként a szénipari régiók megsegítésére. Ez nagyon fontos, de nagyon korlátozott hatókörrel rendelkezik. A nemrégiben bejelentett Szociális Éghajlatvédelmi Alapnak nagyon konkrét célja van: az épületekre és a közlekedésre vonatkozó jövőbeli ETS2 káros elosztási hatásainak elhárítása, de még ez sem biztos, hogy elegendő. A hét évre elosztott 72,2 milliárd eurós kapacitás nem lesz elegendő az előttünk álló problémák megoldásához, és az alap kezelése valószínűleg kihívást jelent majd egyes tagállamok intézményi kapacitásai számára. Az erősen érintett ágazatok, például az autóipar és az energiaigényes iparágak nem rendelkeznek célzott eszközökkel és alappal.

etui.

A közlekedési szegénység kezelése

A leendő ETS2-re vonatkozó szimulációk azt mutatják, hogy ha a magasabb szén-dioxid-árból származó bevételeket 100%-ban visszaforgatják a legalacsonyabb 50%-os jövedelemcsoportokba, akkor a legalacsonyabb tized 2,5%-os jóléti nyereséget kap, és csak a legmagasabb öt tized fizet valamivel többet.

Ha a Szociális Éghajlatvédelmi Alap 25%-át újrahasznosítja, a legalacsonyabb jövedelműek csoportja csak kis mértékben részesül előnyben, de a középső jövedelmi tizedek viselik a legnagyobb terhet.

Ha gondosan megtervezik, ezek a "szennyező fizet" eszközök egyaránt küzdhetnek az egyenlőtlenségek és az éghajlati válság ellen.

etui.

Ez a piaci alapú áremelkedések kezelésével kapcsolatos

A méltányos átmenet biztosításáról szóló javasolt tanácsi ajánlás egy "eszköztár" a tagállamok számára a már létező eszközökön alapuló, a körvonalazódó foglalkoztatási és szociális hatások kezeléséhez. A végrehajtást az európai szemeszter keretében fogják nyomon követni. Az ajánlás azt ajánlja, hogy az államok hozzanak intézkedéseket a minőségi foglalkoztatás aktív támogatására, a minőségi és inkluzív oktatáshoz, képzéshez és az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés biztosítására, az adó- és szociális ellátórendszerek méltányosságára, valamint a megfizethető alapvető szolgáltatásokhoz és lakhatáshoz való hozzáférésre.

Az EGD szociális dimenziója ezért a többi, kemény **etui.**

Nincs valódi kompromisszum a zöld munka és a szociális dimenzió között - mégis, ezek a dimenziók megjelenhetnek

A JT nem egy elvont fogalom, hanem valós gyakorlat a valós munkahelyeken. Az objektivitás általános, de a konkrét átmenetek **valós munkakörnyezetekben zajlanak, amelyeket a tőke-munkaerő viszony** határoz meg.

A szakszervezetek hagyományos szerepükben a tőke profitorientált változásainak irányításához voltak hozzászokva. Ezekben az esetekben joggal kérdőjelezték meg magának a változásnak a legitimitását is, és legalábbis az volt az egyik módja annak, hogy kivédjék a változás hatásait.

etui.

- Az igazságos átmenet megvalósítása a valóságban (konkrét társadalmi-gazdasági és intézményi feltételek mellett)
- Olyan politikai környezetre van szükség, amely megkönnyíti a változást (fedezze a kockázatot és a közös érdekű változás költségeinek egy részét).
- Ez magában foglalja az állam új szerepét
- Ahhoz, hogy az "igazságos átmenet éghajlati ambíciókkal" valóra váljon, támogató politikai-gazdasági környezetre van szükség: egy "ökoszociális államra".

A szereplők szerepe a JT-ben

- A szakszervezeteknek és az üzemi tanácsoknak a szerkezetátalakítások előre tekintő módon történő irányításával kapcsolatos hatalmas tapasztalataikat a szén-dioxid-mentesítés miatti szerkezetátalakítások konkrét eseteire kell adaptálniuk.
- átfogó és **koherens politikai keretre van szükség**
- A közérdekű átalakulást elősegítő állami felelősség - JT Alap, regionális, iparpolitika)
- Időszerű tájékoztatás és konzultáció
- Szociális párbeszéd, szociális tervek, foglalkoztatási átmenetek, képzés
- Nagy különbségek a konkrét JT-stratégiákban ágazonként
A szén-dioxid-mentesítés (az ágazatokban) más megatrendekkel (pl. digitalizáció /autó/, demográfia **etui.** /bányászat/) különböző módon kapcsolódik egymáshoz.